

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชน

Factors influencing the change in the youth culture of Thai manners

สกลพร ขจรศิลป์¹

Sakornpron Kajornsi

Article History

Received: 03-03-2021

Revised: 19-03-2021

Accepted: 06-04-2021

บทคัดย่อ

เมื่อโลกเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ยุคมิติโลกไร้พรมแดนสิ่งที่เข้ามาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์คือบริโภคนิยมและวัฒนธรรมนำไปสู่ประเด็นปัญหาวัฒนธรรมมารยาทไทยถูกแปรเปลี่ยนไปตามกระแสโลกเป็นเพราะเยาวชนมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอจึงผ่านเลยต่อการวิเคราะห์ว่าสิ่งใดควรที่จะต้องเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งใดควรที่จะต้องคงไว้เป็นผลให้มารยาทไทยถูกปรับเปลี่ยนหรือเบี่ยงเบนไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมเป็นความเสื่อมถอยของวัฒนธรรมมารยาทไทยเป็นความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ที่มักถูกมองข้าม การเปลี่ยนแปลงมารยาทของเยาวชนขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ จนอาจเรียกได้ว่าอยู่ในขั้น “วิกฤต” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดกับเยาวชนกลุ่มวัยเพราะบางผู้ที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์เต็มตามความหมายทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่ายบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยหลัก ๆ ที่มีอิทธิพลทำให้มารยาทของเยาวชนเปลี่ยนแปลงแสดงให้เห็นน้ำหนักความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องอันจะช่วยให้มีมุมมองกว้างขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้เพื่อปกป้องและแก้ไขปัญหา ก่อนสถานการณ์จะบานปลายจนยากเกินการแก้ไขจากการสังเคราะห์พบว่าสาเหตุที่ทำให้มารยาทไทยของเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปเกิดจากอิทธิพลของหลายปัจจัยร่วมกันที่คุกคามเข้ามาอย่างหนักตามกระแสโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมโลกและเทคโนโลยีที่พัฒนาแบบก้าวกระโดด ซึ่งเยาวชนไทยเปิดรับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตอย่างเต็มที่ส่งผลให้ทัศนคติและค่านิยมของเยาวชนเปลี่ยนแปลงเป็นผลให้มารยาทไทยถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสนิยมเกิดพฤติกรรมไร้มารยาทแบบสุดโต่งระบอบไปทั่วฉีกกรอบวัฒนธรรมและจารีตประเพณีบทความนี้ให้แง่คิดในเชิงอนุรักษ์เพื่อปกป้องและธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมมารยาทไทยเอกลักษณ์สำคัญของชาติให้คงอยู่คู่สังคมไทยตลอดไป

คำสำคัญ: มารยาทไทย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การขัดเกลาทางสังคม

¹ นักวิชาการอิสระ

Independent scholar, E-mail: sakornporn1@gmail.com *Corresponding author

Abstract

As the world transitions into a globalized era, the global dimension is borderless. What comes along with globalization is consumerism and materialism. Thai culture etiquette has changed with the global trend. It's because young people don't have enough maturity. Thus, it passes through the analysis of what should be changed or what should be maintained. As a result, Thai manners have been altered or deviated in an inappropriate direction, a deterioration in Thai culture etiquette, a great loss that is often overlooked. The change in youth etiquette is widening so wide that it can be called a stage. "Crisis" especially occurs with vulnerable youth, those who are not yet fully mature, meaning it easily causes risky behaviors. This article aims to synthesize the main factors that influence youth etiquette. It shows the weight of importance of each factor involved, which allows for a wider perspective, which will be useful for deployment to protect and solve problems. Before the situation escalated, it was too difficult to resolve. According to synthesis, it is found at the reasons for the change in Thai manners of youth finds fit. This is due to the influence of many common factors that threaten to come along the global trend, especially global cultures and technologies that have developed exponential problems. Thai youth are open to being a part of their life to the fullest. Youth attitudes and values have changed as a result, Thai manners have been changed according to popularity. Extreme mannerless behavior spreads throughout, tearing down cultural and traditional frameworks. This article provides conservative thinking to protect and preserve Thai culture etiquette. The uniqueness of the nation remains a Thai society forever.

Keywords: Thai manners, Social and cultural change, Socialization

บทนำ

มนุษย์ชาติอยู่ร่วมกันเป็นสังคมหากแตกต่างกันทางวัฒนธรรมแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สังคมไทยเป็นสังคมหลากหลายวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะผสมผสานกลมกลืนให้สอดคล้องกันวัฒนธรรมด้านมารยาทจึงมีการปรับเปลี่ยนตลอดมาไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่สังคมสมัยใหม่จึงมีลักษณะหลายอย่างผิดจากสมัยโบราณวัฒนธรรมด้านมารยาทเป็นองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของวัฒนธรรมไทย มีรากฐานสำคัญจากพระพุทธศาสนาหลักการของพระพุทธศาสนาได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางหลักและเป็นมาตรฐานความประพฤติในการดำเนินชีวิตของคนทุกระดับในสังคมสมัยก่อนคนในสังคมไทยจะมีมารยาทที่งดงาม ในเรื่องความสุภาพนุ่มนวลอ่อนน้อมบนความพอเหมาะพอดีตามควรแก่กาลเทศะและลักษณะของบุคคลแม้จะมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับเพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัย

แต่ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่รุนแรงเหมือนเช่นปัจจุบันโดยยังคงให้ความสำคัญในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ที่ติดงอแงอันเป็นสิ่งที่บ่งบอก “ความเป็นชาติไทย” ได้อย่างชัดเจนจึงไม่ก่อให้เกิดปัญหารุนแรงต่อสังคมและสามารถคลี่คลายได้ในที่สุดไม่ลุกลามแพร่กระจายกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมดังเช่นปัจจุบัน

สังคมเยาวชนไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมารยาทไทยอย่างมากและรวดเร็วในทุกด้าน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ ที่โหมกระหน่ำเข้ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์มีการแลกเปลี่ยนและรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติในวงกว้างเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ส่งผ่านข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและค่อนข้างไม่มีขีดจำกัด

การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นไปอย่างรวดเร็วมีแนวโน้มของการผสมผสานทางวัฒนธรรมมากขึ้นกระบวนการเปลี่ยนแปลง

ส่วนใหญ่มุ่งไปสู่ความทันสมัย(Modernization) อาจเป็นเพราะเยาวชนชาดการวิเคราะห์อย่างรอบคอบจึงทำให้มารยาทไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตสังคมไทยที่ได้ถูกวางไว้ให้เหมาะสมกับคนไทยอันเป็นความคาดหวังเชิงบรรทัดฐานของสังคมเป็นตัวยึดเหนี่ยวสังคมให้รวมตัวกันอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสนิยมส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมเป็นความเสื่อมถอยของวัฒนธรรมไทย การเปลี่ยนแปลงมารยาทของเยาวชนไทยขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆอย่างต่อเนื่องจนอาจเรียกได้ว่าอยู่ในขั้น “วิกฤต” ส่งผลกระทบรุนแรงทั้งต่อสังคมและวัฒนธรรมกระทบกันเป็นลูกโซ่ แนวโน้มในอนาคตเยาวชนคนรุ่นใหม่อาจจะละทิ้งวัฒนธรรมมารยาทไทยหันไปยอมรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาแทนที่ในที่สุดเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านมารยาทที่งดงามก็จะถูกลบเลือนสูญสิ้นไม่เหลือให้เป็นสมบัติของสังคมไม่เหลือให้เป็นสมบัติของอนุชนรุ่นหลังอันควรค่าแก่การภาคภูมิใจอีกต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดมารยาทไทย

มารยาทเป็นองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์สำคัญส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นชาติไทยได้อย่างชัดเจนผู้มีมารยาทจะต้องประพฤติดีทั้งกายวาจาและใจคือทำดีพูดดีและคิดดี ดังที่เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (2546) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “สมบัติของผู้ดี” มารยาทไทยตามแนวคิดของสมศรี สุกุมลันนันทน์ (2559, pp.8-95) หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและวาจาที่สละสลวยเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลตามแบบแผนวัฒนธรรมที่สังคมไทยกำหนดไว้ โดยมีใจเป็นตัวกำหนดอันเป็นคุณลักษณะของ “ผู้ดีไทย” ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์(2556, pp. 1- 3) อธิบายว่าวัฒนธรรมมารยาทไทยมีรากฐานสำคัญมาจากพระพุทธศาสนาหลักการของพระพุทธศาสนาได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางและมาตรฐานความประพฤติในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยทุกระดับชั้นสังคมไทยกับพระพุทธศาสนา จึงมีความแนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนไทยผูกพันกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาจนเกิดการปรับตัวเข้าหากันและผสมผสานกัน

แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันตามมุมมองของตน เช่น Moore นิยามการเปลี่ยนแปลงว่า “คือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมซึ่งเป็นแบบแผนการกระทำระหว่างกันและกันรวมตลอดทั้งผลกระทบของโครงสร้างทางสังคมที่มีต่อบรรทัดฐานและค่านิยมในสังคม” (อ้างอิงใน งามพิศ สัตย์สงวน , 2545, pp. 23-24) สุริชัย หวันแก้ว (2547, pp.162-164) ให้ความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมซึ่งเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม ส่วน“การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในสังคม” สนิท สมักรการ (2538, pp.1-152) อธิบายการเปลี่ยนแปลงว่าหมายถึง “ความแตกต่างที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในช่วงเวลาหนึ่งขององค์กรหนึ่งซึ่งยังคงตัวอยู่ได้” โดยเน้นในเรื่องของเวลาว่าเวลาที่ต่างกันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าได้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นแล้วหรือไม่สังคมกับวัฒนธรรมมักจะอยู่ควบคู่กันไปเสมอ วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตทุกอย่างของสังคมส่วนสังคมหมายถึงกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบภายใต้วิถีชีวิตแบบเดียวกันวัฒนธรรมไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิดแต่ได้มาจากการเรียนรู้การเรียนรู้จึงเป็นคุณลักษณะสำคัญของมนุษย์ทำให้มีความคิดและพฤติกรรมแตกต่างกันซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดทั้งสังคมและวัฒนธรรมต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป็นของคู่กันมีผลกระทบต่อกันโดยตลอดไม่มีสังคมใดหยุดนิ่งอยู่กับที่ได้ตลอดเวลา นิเทศ ดินณะกุล (2549, pp.71-81) เห็นว่าสังคมที่สมาชิกยึดถือกฎระเบียบเคร่งครัดจะเกิดการเปลี่ยนแปลงช้ากว่าสังคมที่ไม่ค่อยมีกฎระเบียบกระแสโลกาภิวัตน์เชื่อมโลกให้เป็นหนึ่งเดียวระบบข่าวสารและวัฒนธรรมไม่อาจปิดกันกันด้วยรั้วหรือเยาวชนไทยจึงรับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาอย่างเต็มที่ส่งผลให้มีพฤติกรรมลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติมากมาย พุทธทาสภิกขุ (2549, pp.11-15) เห็นว่ามารยาทของเยาวชนคนรุ่นใหม่เปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมมารยาทไทยดั้งเดิมอย่างมากซึ่งเป็นไปตามกระแสโลกเป็นเพราะเยาวชนเป็นวัยที่อายุน้อยจึงดำเนินชีวิตตามความพอใจโดยขาดสติยั้งคิดไม่คำนึงถึงเหตุผลความถูกต้อง Erik H. Erikson(2563) อธิบายว่าเยาวชนเป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงมาก

ทั้งทางร่างกายและจิตใจจะรู้สึกสับสนในบทบาทและสับสนในการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนจะพยายามแสดงความรู้สึกความนึกคิดของตนออกมาทางพฤติกรรมเพื่อเรียกร้องความสนใจและเพื่อแสวงหาเอกลักษณ์ของตนมีการปรับตัวทางอารมณ์มีอารมณ์รุนแรงกว่าช่วงวัยเด็กอ่อนไหวง่ายใช้อารมณ์ตัดสินมากกว่าเหตุผล มีจินตนาการเพิ่มมากขึ้นมีความสนใจเรื่องคุณสมบัติส่วนตัวมากขึ้น เช่น กิริยาท่าทาง การพูด มารยาท การแต่งกาย และอื่น ๆ ชอบคบเพื่อนเป็นกลุ่มมีความเป็นตัวของตัวเองสูงอยากเห็นและอยากลองมักมีความคิดขัดแย้งกับผู้ใหญ่และสังคมสมต่อต้านการบีบบังคับชอบฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ชอบการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงวัยที่มีความสับสนทางจิตใจอย่างรุนแรง ซึ่ง Sigmund Freud (1958) ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freudian Psychoanalysis) อธิบายว่าการที่มนุษย์จะมีพฤติกรรมเช่นไรเกิดจากพลังผลักดันของจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึกซึ่งพฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดจากพลังผลักดันของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกปะปนกันพฤติกรรมบางประเภทอาจถูกกระตุ้นโดยจิตใต้สำนึกหรือจิตสำนึกแต่เพียงอย่างเดียวพลังจิตใต้สำนึกมีอิทธิพลเหนือกว่าพลังจิตสำนึกจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมไร้เหตุผลและพฤติกรรมที่ผิดปกติในลักษณะต่าง ๆ ที่ขัดกฎระเบียบของสังคมเป็นมูลเหตุที่ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมแตกต่างกันและมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน ฟรอยด์ อธิบายว่า โครงสร้างบุคลิกภาพประกอบด้วยพลัง 3 ประการ ได้แก่ Id, Ego และ Super Ego แต่ละพลังมีลักษณะเฉพาะตัวจะทำงานร่วมกันและมีอิทธิพลต่อกันแบ่งโครงสร้างของจิต (Structural / Topographical Model of the Mind) เป็น 3 ประการ ดังนี้

1. Id เป็นพลังที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดทำงานในจิตใต้สำนึกหมายรวมถึงสัญชาตญาณด้วยเป็นพลังที่เรียกร้องให้ตอบสนองความต้องการพื้นฐานตามสัญชาตญาณ (Pleasure principle) เพื่อให้ได้มาซึ่งความพอใจโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลตามความเป็นจริง (Reality principle) หรือความถูกต้อง

2. Ego เป็นพลังที่เกิดจากการเรียนรู้และความเข้าใจ การรับรู้และยอมรับข้อเท็จจริงการใช้เหตุผลโดยมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น

3. Super Ego เป็นพลังที่เกิดจากการเรียนรู้เช่นเดียวกับ Ego แต่พัฒนาขึ้นจากการได้รับการขัดเกลาทางสังคม จึงเชื่อมโยงกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (Conscience) เป็นส่วนหนึ่ง

ที่เกี่ยวกับศีลธรรมจรรยาบรรทัดฐานของสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ จะเป็นพลังที่หักห้ามความรุนแรงของพลัง Id โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณ แรงขับทางเพศ และความก้าวร้าว

ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากการทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 นี้เป็นพลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมต่างกันไปจนกลายเป็นบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับว่าพลังใดมีอิทธิพลเหนือกว่าจะเป็นตัวผลักดันกำหนดลักษณะบุคลิกภาพของคนนั้นฟรอยด์เชื่อว่าความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการตามธรรมชาติของคนพัฒนาการและประสบการณ์ในวัยทารกและวัยเด็กมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของคนเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเพศก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดและเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมด้วยเช่นกัน

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural Functionalism Theory) Talcott Parsons, (1965) อธิบายองค์ประกอบของโครงสร้างสังคมโดยเปรียบเทียบโครงสร้างสังคมเป็นเสมือนร่างกายมนุษย์ที่ประกอบด้วยระบบต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่แตกต่างกันเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างโดยรวมของสังคมซึ่งเป็นระบบใหญ่ ได้แก่ ชุมชน สังคม และประเทศ และสถาบันหลัก ๆ ของสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว ศาสนา การศึกษา สื่อสารมวลชนและอื่น ๆ มีการดำเนินชีวิตและมีกิจกรรมร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นเสมือนกรอบที่ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยดี

ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Theory) George Herbert Mead (1934, pp.136-139) เชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้มีตัวตนมาแต่เกิดจะมีความเป็นตัวตน (Self) ต่อเมื่อได้รับการขัดเกลาผ่านตัวแทนของสังคม (Agent) เช่น ครอบครัว สถานศึกษา เพื่อน ศาสนา สื่อสารมวลชน และองค์กรทางสังคมต่าง ๆ เป็นผู้ทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนให้การเรียนรู้และถ่ายทอดวิถีวัฒนธรรมที่คาดหวังไปยังสมาชิกในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้สามารถปรับตัวและดำรงอยู่ได้ในสังคมได้ด้วยดีกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเกิดขึ้นตลอดชีวิต การขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้แก่สมาชิกของสังคมเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมเป็น

กลไกสำคัญในการควบคุมสังคมอีกทางหนึ่ง

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

แนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชนพัฒนาจากนักวิชาการหลายท่าน อาทิ Sigmund Freud(1958), Erik H. Erikson (1975), ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2544), พัทยา สายหู(2544), ไพศาล สุริยะวงศ์ไพศาล (2544), สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2546), พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ (2547), ลิขิต ธีรเวคิน (2548), สุพัตรา สุภาพ(2549), พุทธทาสภิกขุ (2550), พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2556) และอานันท์ กาญจนพันธุ์ (2563) มีแนวคิดในภาพรวมว่าการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชนเกิดจากอิทธิพลของหลายปัจจัยร่วมกันได้แก่ลักษณะส่วนบุคคลการอบรมขัดเกลาทางสังคมของครอบครัว ครู/อาจารย์ เพื่อน สื่อมวลชน พระภิกษุสงฆ์ ค่านิยม วัฒนธรรมมารยาทไทยดั้งเดิมนโยบายรัฐบาลโลกาภิวัตน์ และวัฒนธรรมต่างชาติ

วัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมมากในทุกด้านตามกระแสโลกเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรมและวิถีชีวิตจึงมีลักษณะเป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรมทำให้ยากต่อการที่จะชี้ให้เห็นชัดเป็นรูปธรรมได้ทั้งหมดการศึกษาวเคราะห์จึงใช้กรอบแนวคิดในวงกว้างครอบคลุมแนวคิดหลายด้านได้แก่ แนวคิด “เยาวชน” (Youth) แนวคิด “มารยาทไทย” (Thai Manners) แนวคิด “เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม” (Cultural Identity) แนวคิด “การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม” (Cultural Diffusion) แนวคิด “การผสมผสานทางวัฒนธรรม” (Cultural Assimilation) แนวคิด “ความทันสมัย” (Modernization) แนวคิด “ค่านิยม” (Social Value) แนวคิด “บทบาทครอบครัว” (Family Role) แนวคิด “พระพุทธศาสนา” (Buddhism) แนวคิด “บทบาทสถาบันการศึกษา” (Education Institute Role) แนวคิด “บทบาทเพื่อน” (Peergroups Role) แนวคิด “บทบาทสื่อมวลชน” (Mass Media Role) และแนวคิด “โลกาภิวัตน์” (Globalization)

ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชนพบว่าสาเหตุที่ทำให้มารยาทไทยของเยาวชนเปลี่ยนแปลงไป ทั้งวิถีคิดและพฤติกรรมเกิดจาก

อิทธิพลของหลายปัจจัยร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงจะช้าหรือเร็วจะรุนแรงมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ลักษณะบุคคลหรือลักษณะส่วนตัวของเยาวชนส่งผลต่อวิถีคิดและพฤติกรรมมารยาทของเยาวชนโดยเฉพาะเรื่องช่วงวัยหรืออายุซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีภาวะอารมณ์ไม่มั่นคงเหมือนผู้ใหญ่ ชอบใช้จินตนาการมากกว่าข้อเท็จจริงชอบใช้อารมณ์ตัดสินใจ ขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบพฤติกรรมมารยาทจึงมักเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ซึ่ง Erik H. Erikson (1975) อธิบายว่า เยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากทั้งทางร่างกายและจิตใจในหลาย ๆ ด้านจะรู้สึกสับสนในบทบาทและสับสนในการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองจะมีการปรับตัวทางอารมณ์มีอารมณ์รุนแรงมากกว่าช่วงวัยเด็ก แสดงว่า สิ่งที่เกิดในช่วงวัยนี้เป็นเรื่องปกติเป็นพัฒนาการการปรับตัวตามช่วงวัยของเยาวชนวิเคราะห์ว่าเป็นเพราะเยาวชนอายุน้อย ประสบการณ์ตรงในเรื่องเหล่านี้ยังมีไม่มากนักมักจะคิดว่าตัวเองเป็นผู้ใหญ่แล้วรู้อะไรมากมายรู้ร้อยแปดแต่ความจริงรู้ไม่จริงเยาวชนสนุกกับการที่ได้ทำสิ่งที่ต้องห้ามพัฒนาไปตามอำเภอใจยึดความพึงพอใจเป็นหลักใช้อารมณ์ตัดสินใจมากกว่าเหตุผลประกอบกับรักความสบายชอบทำอะไรง่าย ๆ ง่าย ๆ ไม่ชอบพิธีรีตองไม่ต้องการทำตามกรอบมารยาทซึ่งปฏิบัติยากกว่าต้องการความสบายใจเร็วใจเข้าสมัยไม่ตกยุคตามกระแสโลกจึงพบว่าเกิดมารยาทรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นมาแทนมารยาทไทยแบบดั้งเดิม เป็นเพราะเยาวชนยังอยู่ในวัยเยาว์จึงมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอยอมเป็นธรรมดาที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้โดยง่าย ซึ่ง Sigmund Freud (1958) ได้อธิบายไว้ในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freudian Psychoanalysis) เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ว่าการที่มนุษย์จะมีพฤติกรรมเช่นไรเกิดจากพลังผลักดันของจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึกซึ่งพฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดจากพลังผลักดันของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกปะปนกันพฤติกรรมบางประเภทอาจถูกกระตุ้นโดยจิตใต้สำนึกหรือจิตสำนึกแต่เพียงอย่างเดียว พลังจิตใต้สำนึกมีอิทธิพลเหนือกว่าพลังจิตสำนึกจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมไร้เหตุผลและพฤติกรรมที่ผิดปกติในลักษณะต่าง ๆ ที่ขัดกฎระเบียบของสังคมแสดงว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมมารยาทไม่เหมาะสม เกิดจากอิทธิพลของจิตใต้สำนึกโดยเจตนาและไม่เจตนาทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวโดยมีจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกเป็น

ตัวกำกับจะเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงวัยกล่าวโดยสรุปว่า ลักษณะส่วนตัวของเยาวชนเกิดจากอิทธิพลของจิตใจจะเกิดกับทุกเพศ โดยเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงวัยหมายความว่าวัยที่เปลี่ยนไปย่อมทำให้สภาพจิตใจเปลี่ยนไปแนวความคิดและพฤติกรรมมารยาทไทยของเยาวชนก็ย่อมต้องเปลี่ยนไปด้วยเช่นกันถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาของเยาวชนที่ชอบการเปลี่ยนแปลงเพื่อแสวงหาสิ่งใหม่ๆ เข้ามาแทนที่

2. ครอบครัว เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้มารยาทเยาวชนเปลี่ยนแปลงพันธุกรรมและการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้นพ่อแม่มารยาทเป็นเช่นไรลูกก็เป็นเช่นนั้นพบว่าครอบครัวอบอุ่นเยาวชนจะมีปัญหามารยาทบกพร่องน้อยกว่าครอบครัวไม่อบอุ่นที่เกิดจากปัญหาครอบครัวแตกร้างครอบครัวแตกแยกและปัญหาพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูกเพียงพอลูกจึงขาดความรักขาดความอบอุ่นมีผลทำให้จิตอารมณ์ไม่ปกติมองโลกในแง่ร้ายเกินความเป็นจริงมักมีอารมณ์ทำลายแฉ่งอยู่ชอบทำเพื่อประชดครอบครัวประชดสังคมซึ่ง ลิขิต ธีรเวคิน (2548, pp.116 -119) เห็นว่าสังคมจะเข้มแข็งได้ต่อเมื่อมีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งพ่อแม่มีหน้าที่โดยวัฒนธรรมที่ต้องเลี้ยงดูและอบรมขัดเกลาลูกให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังดังนั้นเมื่อพ่อแม่ต้องทำงานทั้งคู่ไม่มีเวลาให้ลูกลูกก็จะไม่ได้รับการปลูกฝังขัดเกลามารยาทตามวัฒนธรรมไทยเท่ากับพ่อแม่ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่สังคมกำหนดเยาวชนจึงเติบโตขึ้นมาพร้อมกับเพื่อนและโทรศัพท์มือถือแทนจึงพบว่ารูปแบบการสื่อสารจะได้รับการสอนตัวเองซึมซับจากเพื่อนจากตัวละครในภาพยนตร์ซีรีส์ การ์ตูนเกมสื่อบันเทิงจากต่างประเทศแทนกลายเป็นรูปแบบมารยาทต่างชาติไม่ใช่มารยาทรูปแบบไทย

3. ครู/อาจารย์/สถาบันการศึกษา พบว่าเยาวชนสมัยนี้ไม่ค่อยรู้เรื่องมารยาทไทยไม่เข้าใจความสำคัญไม่เข้าใจคุณโทษจึงวางตัวไม่ถูกวิเคราะห์ว่าบางครั้งอาจทำไปเพราะความไม่รู้ไม่มีใครแนะนำสั่งสอนเนื่องจากหลักสูตรการเรียนสมัยนี้ไม่มีการสอนเรื่อง “มารยาทไทย” หรือ “สมบัติผู้ดี” เหมือนสมัยก่อนซึ่ง ฝะอบ โปะชะกฤษณะ(2530, p. 2) ได้อธิบายว่าสมัยก่อนเยาวชนไทยจะได้รับการฝึกอบรมเรื่องกิริยามารยาทจากครอบครัวและโรงเรียนตั้งแต่อายุน้อย เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและกรณีการ สักกุล (อ้างถึงใน สุจิตรา สุคนธรทรัพย์, 2540,p.20) เห็นว่า โรงเรียนมีบทบาทสำคัญ การกิจหลักก็คือใน

การส่งเสริมพัฒนาปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงามให้แก่อนุชนรุ่นหลังจึงสรุปได้ว่าสาเหตุของปัญหาดังกล่าวเกิดเพราะเยาวชนไม่รู้ไม่เข้าใจวัฒนธรรมมารยาทไทยดีพอเนื่องจากไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูอาจารย์หรือสถาบันการศึกษาหรือในอีกทางหนึ่งอาจเป็นไปได้ว่าครูอาจารย์อบรมสั่งสอนแล้วแต่เยาวชนไม่เชื่อฟัง ไม่เชื่อถือ เห็นเป็นแต่ถ่าล้นป้าสมัยตกยุคเป็นเพราะเยาวชนคนรุ่นใหม่เติบโตมาพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากมายจึงเรียนรู้ทุกอย่างจากเทคโนโลยีเชื่อถือเทคโนโลยีมากกว่าครูอาจารย์หรืออาจเป็นไปได้ว่าเป็นเพราะครูอาจารย์ก็ไม่มีความรู้เรื่องมารยาทไทยเช่นเดียวกัน จึงไม่รู้จะเอาอะไรมาสอน

4. เพื่อน พบว่าเพื่อนมีอิทธิพลสูงมากต่อวิถีคิด และพฤติกรรมมารยาทของเยาวชน ซึ่งมักเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ (2547, pp.166-167)อธิบายว่าสังคมเพื่อนเกิดขึ้นจากความสมัครใจเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงมากเพื่อนเป็นตัวแทนของสังคมที่ทำหน้าที่อบรมขัดเกลาให้การเรียนรู้และถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ แก่เยาวชนด้วยกัน เป็นที่มาของค่านิยมทัศนคติและความเชื่อนอกจากนี้เพื่อนยังให้ความรู้ที่ผู้ใหญ่มักให้ไม่ได้เยาวชนมักลอกเลียนแบบเพื่อน วิเคราะห์ได้ว่า เพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงมารยาทไทยของเยาวชนเพราะเยาวชนรักเพื่อน ติดเพื่อนเชื่อเพื่อนให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ครู อาจารย์จึงมักทำอะไรตาม ๆ กัน ลอกเลียนแบบกันถูกผิด ไม่สำคัญเพื่อให้เข้ากับเพื่อนได้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน และเพื่ออวดเพศตรงข้ามถือว่าเป็น “อิสระชน” มีเสรีภาพที่จะทำได้นั้นการคบเพื่อนจึงมีความสำคัญมากดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “คบคนโดยชอบเป็นเช่นคนนั้น”

5. สื่อมวลชน สุพัตรา สุภาพ (2549, pp. 44 - 45) ให้แนวคิดว่าสื่อมวลชนมีส่วนสำคัญในการขัดเกลาเยาวชนทั้งความคิดความเชื่อและพฤติกรรมหล่อหลอมให้มีบุคลิกภาพตามบรรทัดฐานของสังคมอิทธิพลของสื่อจะมีเพียงไรขึ้นอยู่กับตัวเยาวชนและอบรมสั่งสอนเยาวชนของครอบครัวให้ใช้ดุลยพินิจในการเลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสมจึงพบว่าสังคมเยาวชนไทยปัจจุบันเป็นสังคมบริโภคนิยมมากขึ้นเกิดเพราะสื่อเป็นตัวกระตุ้นทำให้มารยาทเยาวชนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยวิเคราะห์ว่าเป็นเพราะเยาวชนไม่รู้ไม่เท่าทันสื่อบริโภคสื่อไม่ชาญฉลาดรับเข้ามาอย่างเต็มที่ขาดความระมัดระวังขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ

ไหลไปตามกระแสของวัฒนธรรมมารยาทต่างชาติเพื่อความทันสมัยเกิดเป็นภาพเยาวชนไทยยุคใหม่ที่ไร้มารยาท สื่อจำนวนมากนำเสนอภาพยนตร์ ซีรีส์ และสารบันเทิงต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องความรุนแรง หรือใช้กิริยามารยาทหยาบคายตามพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคมระดับล่างในท้องเรื่องเมื่อดูบ่อยครั้งความรุนแรงของเนื้อหาและมารยาทที่ไม่เหมาะสมจะค่อยๆ ซึมซับสู่เยาวชนโดยไม่รู้ตัวทำให้เคยชินจนมองไม่เห็นความไม่ถูกต้องจากผิดกลายเป็นถูกกลายเป็นพื้นนิสัยที่ชอบความรุนแรงชอบกิริยามารยาทหยาบคายเลียนแบบสื่อและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งพระธรรมปิฎก (2546, pp.9-10) เห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญเยาวชนควรต้องบริโภคสื่อด้วยความระมัดระวัง มีสติใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างฉลาดเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างแท้จริงและนำไปใช้ประโยชน์ได้มีฉะนั้นจะเป็นโทษอย่างมากจึงสรุปในทางกลับกันได้ว่าถ้าเยาวชนรู้จักบริโภคสื่ออย่างชาญฉลาดจะเกิดประโยชน์แต่ถ้าบริโภคอย่างรู้ไม่เท่าทันก็จะเกิดโทษดังเช่นที่กำลังเป็นปัญหาทำให้วัฒนธรรมมารยาทไทยเสื่อมถอยอยู่ในขณะนี้

6. พระภิกษุสงฆ์/ วัด พบว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้มารยาทเยาวชนไทยเปลี่ยนแปลง ศรีศักร วัลลิโภดม (2549, pp.60-64) อธิบายว่า วัฒนธรรมมารยาทไทยมีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาเพื่อให้เป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิตที่ดีและเพื่อให้สังคมอยู่ด้วยกันได้อย่างปกติสุข ซึ่ง สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (2546, pp.36-41) ทรงเห็นว่า พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับเรื่องของจิตใจมากที่สุดเพราะเป็นบ่อเกิดของความประพฤติทางกาย และทางวาจาการที่บุคคลใดประพฤติปฏิบัติดีเพื่อให้ตนเองเป็นคนดี ผู้ที่มีกิริยาวาจาไม่สุภาพหยาบคายก้าวร้าวจึงเป็นการทำลายตนเองแสดงว่า พระพุทธศาสนา มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมมารยาทของเยาวชนที่แสดงออกทางกายและวาจามีอิทธิพลก่อให้เกิดพฤติกรรมทั้งในแง่บวกและแง่ลบวิเคราะห์ได้ว่าสาเหตุที่ทำให้มารยาทเยาวชนไทยเป็นเช่นทุกวันนี้เป็นเพราะเยาวชนเป็นกลุ่มที่ไม่เคารพอะไรเลยแม้แต่ศาสนาเมื่อไม่สนใจพระพุทธศาสนาจึงขาดองค์ความรู้เรื่องพระพุทธศาสนา ประกอบกับมองว่าตัวเองมีคุณธรรมสูงกว่าพระที่สวดมนต์หรือกินเหล้า เล่นการพนัน โก่งเงินวัดหรือมั่วผู้หญิงเพราะภาพพจน์ของพระภิกษุสงฆ์เสียไปแล้วอย่างมากตาม

การข่าวที่รวดเร็วด้วยเทคโนโลยีจึงไม่ให้ความเคารพหลบหลู่เห็นเป็นเรื่องไร้สาระ พิสูจน์ไม่ได้เยาวชนจึงหย่อนศีลธรรมและเลยเถิดไปจากกรอบศีลธรรมอันดีงาม

7. ค่านิยมพบว่า ค่านิยมของเยาวชนไทยปรับเปลี่ยนไปอย่างมากและรวดเร็วตามกระแสโลกเมื่อค่านิยมเปลี่ยนทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตเปลี่ยนวัฒนธรรมมารยาทจึงเปลี่ยนตามไปด้วย ลิขิต ธีรเวคิน (2548, pp. 81-87) เห็นว่า สังคมไทยมีวัฒนธรรมมารยาทไทยที่ดั้งเดิมเป็นเอกลักษณ์เมื่อสังคมเริ่มเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติและระบบการศึกษาทำให้ค่านิยมเรื่องมารยาทของเยาวชนเปลี่ยนไปซึ่งมักไม่สอดคล้องกับสังคมไทยนำไปสู่ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมมากมายตามมาวิเคราะห์ว่าการไหลบ่าเข้ามาอย่างรุนแรงและต่อเนื่องของวัฒนธรรมต่างชาติอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีที่พัฒนาก้าวหน้าอย่างมากทำให้เยาวชนรับค่านิยมต่างชาติเข้ามาแทนที่ค่านิยมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายเกิดค่านิยมใหม่ ๆ ที่มีทศวรรษกระแสสังคมคั่งจางกับวัฒนธรรมมารยาทไทยมากมาย อาทิ ค่านิยมไม่เคารพผู้อาวุโส ค่านิยมไม่นับญาติ ค่านิยมชังครอบครัว ค่านิยมชังชาติ ค่านิยมโป้ ค่านิยมกิ๊ก ค่านิยมฟรีเซ็กส์ ค่านิยมนิยมใช้เงินเกินตัวและอื่น ๆ เสมือนเป็นวัฒนธรรมของเยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นเพราะสังคมไทยขาดการปลูกฝังค่านิยมให้เยาวชนรักวัฒนธรรมให้ภูมิใจในความเป็นไทยจึงละเลยวัฒนธรรมดั้งเดิมรับอารยธรรมต่างชาติเข้ามาโดยง่ายพึงพอใจที่จะทำเพื่อความสุขเพื่อสร้างสีสันให้ชีวิตเพราะเชื่อว่าไม่ผิดมีเสรีภาพ

8. วัฒนธรรมมารยาทไทยดั้งเดิม ไพศาล สุริยะวงศ์ ไพศาล (2544, ทัศนะนิยม) เห็นว่าสังคมไทยในอดีตมีความเข้มแข็งในการรับและปรับตัววัฒนธรรมต่างชาติให้ผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยได้อย่างกลมกลืนโดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นไทยและยังคงรักษาเอกลักษณ์ของสังคมดั้งเดิมไว้ได้แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมที่เคยเป็นกำลังจะเลือนหายไปเป็นสภาวะที่น่ากลัวอันตรายต่อการสูญเสียเอกลักษณ์ไทยซึ่งเป็นอันตรายต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมมารยาทไทยอย่างมากแสดงว่าความเข้มแข็งของวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมมีผลต่อการคงอยู่ของวัฒนธรรมมารยาทไทยในทางตรงข้ามถ้าขาดความเข้มแข็งหรือเข้มแข็งไม่เพียงพอจะถูกเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย ดังเช่นในปัจจุบันเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามอำเภอใจวิเคราะห์ว่าเป็นเพราะ

เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่เคารพในคุณค่าวัฒนธรรมไทยไม่ภูมิใจในความเป็นไทยจึงละเว้นไม่ถือปฏิบัติตามวัฒนธรรมมารยาทไทยดั้งเดิม

9. นโยบายรัฐบาลเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ให้วัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชนเปลี่ยนแปลง ศรีศักดิ์ วัลทิโสคม(2544, pp.23 -54) เห็นว่า ปัญหามารยาทเป็นปัญหาสำคัญ เป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดมายาวนานกับสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะเกิดกับกลุ่มเยาวชนวัยที่อ่อนแอจึงเห็นได้ว่าต้นเหตุของปัญหาเกิดจากรัฐบาลมุ่งเน้นให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจมากไปจนลืมที่จะพัฒนาด้านจิตใจเยาวชนปัจจุบันรัฐบาลก็ยังไม่มีการแก้ไขที่เข้มแข็งเป็นรูปธรรมเพียงพอที่จะรักษารากฐานวัฒนธรรมมารยาทไทยที่ทรงคุณค่าไว้ได้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชนจึงยังคงบานปลายไปเรื่อยๆ

10. โลกาภิวัตน์ กระแสโลกาภิวัตน์ได้ครอบงำวิถีชีวิตของเยาวชนไทยในปัจจุบันส่งผลให้วัฒนธรรมมารยาทไทยถูกเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสม พบว่า เยาวชนไทยเปิดรับเข้ามาอย่างเต็มที่ อนันท์ กาญจนพันธุ์ (2563, pp. 4-5) กล่าวถึงอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ในทำนองเดียวกันว่า สังคมไทยปัจจุบันได้ตกเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกาภิวัตน์ ซึ่งแฝงกระบวนการครอบงำทางวัฒนธรรมและความคิดไว้ด้วย โดยพยายามที่จะเปลี่ยนความคิดนามธรรมทั้งคุณค่าและความหมายในชีวิตของคนในสังคมให้กลายเป็นเพียงวัตถุหรือสินค้า นำไปสู่การลดทอนความเป็นมนุษย์แสดงว่ากระแสโลกาภิวัตน์ได้นำพาวัฒนธรรมทุนนิยมเข้ามาแทนที่ความเจริญทางด้านจิตใจและเยาวชนไทยได้ถูกวัฒนธรรมทุนนิยมนี้ครอบงำทำให้วิถีชีวิตด้านวัฒนธรรมมารยาทไทยเปลี่ยนแปลงไปนำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยตามกระแสโลก มารยาทไทยจึงถูกแปรเปลี่ยนหรือถูกกลืนหายไปใคร่ครวญว่า เป็นเพราะเยาวชนรู้ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมโลกและเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดดเกินไปซึ่งถ้าเข้ามาอย่างรวดเร็วและรุนแรงทำให้ปรับตัวไม่ทันอีกทั้งขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบเชื่อฟังลุ่มหลงง่ายประกอบกับขาดภูมิคุ้มกัน ทำให้รับวัฒนธรรมของชาติอื่นเข้ามาแทนที่ได้โดยง่าย สรุปได้ว่า เป็นผลจากการครอบงำทางวัฒนธรรมของระบบโลกาภิวัตน์ผลักดันให้วัฒนธรรมมารยาทไทยเปลี่ยนแปลง

11. การติดต่อ/การแพร่กระจาย/การผสมผสานทางวัฒนธรรมพบว่าปัจจุบันวัฒนธรรมต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาในสังคมไทยทางสื่อต่าง ๆ มากมายทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมเอกลักษณ์ด้านมารยาทไทยจึงแปรเปลี่ยนไป นิเทศ ดินณะกุล (2549, pp.71-82) ให้ทัศนะว่า โลกาภิวัตน์ทำให้วัฒนธรรมมารยาทไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการแลกเปลี่ยนและรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมในวงกว้าง เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้มีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและค่อนข้างไม่มีขีดจำกัด เยาวชนไทยจึงรับวัฒนธรรมมารยาทต่างชาติเข้ามาอย่างเต็มที่ส่งผลให้มีพฤติกรรมลอกเลียนแบบมารยาทต่างชาติมากมายสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชนเปลี่ยนแปลงเกิดจากวัฒนธรรมต่างชาติที่แพร่กระจายเข้ามาในสังคมไทยอย่างมาก เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นผลให้เอกลักษณ์มารยาทไทยจึงถูกเปลี่ยนแปลง

บทสรุป

มารยาทของเยาวชนคนรุ่นใหม่ยุคปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมมารยาทไทยดั้งเดิมอย่างมาก เยาวชนมีกิริยามารยาทและการวางตัวไม่เหมาะสมฉีกกรอบวัฒนธรรมและจารีตประเพณีทั้งการพูดการแต่งกาย กิริยาท่าทางและพฤติกรรมอื่น ๆ สาเหตุเกิดจากถูกคุกคามอย่างหนักจากปัจจัยต่าง ๆ มากมายตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ถ้าเข้ามาอย่างรวดเร็วรุนแรงและต่อเนื่องทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลให้มารยาทของเยาวชนถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวคิดและพฤติกรรมพบว่าเกิดจากอิทธิพลของหลายปัจจัยร่วมกับการเปลี่ยนแปลงจะช้าหรือเร็วจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมโลกและเทคโนโลยีที่พัฒนาแบบก้าวกระโดดส่งผลให้ทัศนคติและค่านิยมของเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติในวงกว้างมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมมากขึ้นและเพราะเยาวชนไม่ได้รับการอบรมขัดเกลาที่ถูกต้องดีพอจากสถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและอื่น ๆ ประกอบกับมีวุฒิภาวะไม่เหมาะสมทำให้ขาดการวิเคราะห์อย่างรอบคอบใช้อารมณ์ตัดสินมากกว่าเหตุผลเป็นผลให้มารยาทไทยถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสนิยมซึ่งมักเปลี่ยนแปลงไปใน

ทิศทางที่ไม่เหมาะสมเป็นความเสื่อมถอยของวัฒนธรรมมารยาทไทยเป็นวิกฤตทั้งทางรูปธรรม และนามธรรมคือวิกฤตทางความคิดเป็นภัยอันตรายต่อสังคมไทยอย่างยิ่งการสูญเสียมารยาทของเยาวชนเป็นปัญหาสำคัญส่งผลเสียหายต่อสังคมและวัฒนธรรมไทยโดยรวม กระทั่งกันเป็นลูกโซ่วัฒนธรรมมารยาทไทยกำลังจะถูกกลืนโดยเยาวชนคนรุ่นใหม่และจะเป็นต้นแบบให้เยาวชนรุ่นต่อไป

โดยความเป็นจริงแล้วมารยาทไทยยังคงเดิมแต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือการสืบทอดซึ่งไม่ใช่เป็นแค่การเปลี่ยนแปลงมารยาทเท่านั้นแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยเลยทีเดียวเป็น “ยุคมารยาทเสื่อมโทรม” ไม่เห็นความสำคัญมองเป็นเพียงตำนานไม่ต้องสืบสานอ้างวาทกรรม “เสรีภาพ” ทำลายวัฒนธรรมมารยาทไทยเอกลักษณ์สำคัญของชาติมารยาทเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมมารยาทที่เหมาะสมจึงต้องเป็นไปตามวัฒนธรรมไทยมารยาทไม่ใช่หน้าที่แต่เป็นความรับผิดชอบสังคมมีกฎเกณฑ์จะทำตามอำเภอใจไม่ได้ถ้าสังคมไร้รากไร้ทำนองคลองธรรมสังคมไทยจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้อย่างไร การสูญเสียมารยาทไทยเท่ากับสูญเสียวัฒนธรรมของสังคมไทยไปแล้วส่วนหนึ่งเป็นความสูญเสียเอกลักษณ์วัฒนธรรมชาติที่ยากจะย้อนคืนกลับสู่วิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมได้แม้ธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสัจธรรมหากแต่การมีสำนึกยังคิดเพื่อเลือกทิศทางในครรลองที่ถูกต้องเหมาะสมยังคงเป็นสมบัติของคนใน

สังคมไทยไม่ว่าจะมีมุมมองที่แตกต่างกันเช่นไรทุกคนก็ควรที่จะก้าวย่นในจุดแห่งความรับผิดชอบต่อกฎกติกาสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจุบันภาครัฐเน้นให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจมากจนลืมพัฒนาด้านจิตใจภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านจิตใจเยาวชนด้วยขัดเกลาสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เยาวชนให้เยาวชนได้ใกล้ชิดศาสนาได้เข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้คิดดีทำในสิ่งที่ถูกต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบตามครรลองพระพุทธศาสนาซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมมารยาทไทย
2. ปัญหาความเสื่อมถอยของมารยาทไทยถูกปล่อยปละละเลยมาเป็นเวลายาวนานจนเกือบจะเป็นบรรทัดฐานของสังคมเยาวชนไทยจึงเป็นโจทย์ใหญ่ต่อการแก้ไขปัญหาวรรณชาติทุกภาคส่วนของสังคมควรต้องร่วมมือป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อรักษารากฐานวัฒนธรรมมารยาทไทยที่ทรงคุณค่าไว้ก่อนวิกฤตการณ์จะเกิดขึ้นจนเกินกว่าที่จะควบคุมได้แม้จะแก้ไขได้เพียงบางส่วนแต่อย่างน้อยจะทำให้ปัญหาเบาบางลงโดยภาครัฐเป็นแกนหลักกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาที่เข้มแข็งเป็นรูปธรรมต้องทำจริงจังและต่อเนื่องสังคมไทยมีข้อนำเสียดาอยู่ประการหนึ่งคือชอบทิ้งโอกาสไม่ชอบทำอะไรต่อเนื่องจริงจัง ฮิตเป็นพัก ๆ แล้วก็เลิกไม่ทำต่อทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ และ กรมวิชาการ. (2546). *สมบัติของผู้ดี* (พิมพ์ครั้งที่ 31). โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). *ทัศนคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาไทยและนักศึกษอเมริกัน : การวิจัยข้ามวัฒนธรรมในประเทศอเมริกา*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. (2549). *สังคมและวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่10). ด้านสหวิทยาการพิมพ์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2546). *ไฮเทคอาถรรพ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสังคมไทย*. สำนักพิมพ์มติชน.
- นิเทศ ดินณะกุล. (2549). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. (2544). *สังคมและวัฒนธรรม*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ และ หลิง คุณหญิง. (2530). *มารยาทไทย*. องค์การคำของคุรุสภา.
- พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์. (2547). *การจัดระเบียบทางสังคม : ความคิดพื้นฐานทางสังคมวิทยา*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2539). *ศาสนาและเยาวชน* (พิมพ์ครั้งที่3). สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ* (พิมพ์ครั้งที่19). ธรรมสภา และสถาบันบันลือธรรม.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *เยาวชนกับทางรอดของสังคม*. สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- พัทธา สายหู. (2544). *กลไกของสังคม* (พิมพ์ครั้งที่10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล สุริยะวงศ์ไพศาล. (2544). *คิดแบบเอเชีย*. นำอักษรการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). *คนไทยในอุดมคติ*. เอส เอ็ม เอธุรกิจและการพิมพ์.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2549). *พัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). อัมรินทร์พรินตัง.
- สนิท สมัครการ. (2538). *การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม* (พิมพ์ครั้งที่2). โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมศรี สุกมณีนท์. (2559). *มารยาทสังคม*. ปูนซิเมนต์ไทย.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2546). *พุทธโธโลยี “แสงส่องใจ พระมหากรุณาของพระพุทธเจ้า”*. สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนาประกาศ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2549). *สังคมวิทยา*. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุจิตรา สุนทรทรัพย์ . (2540). *การวิเคราะห์คุณลักษณะไทยคุณค่าและกระบวนการถ่ายทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริชัย หวันแก้ว และสุพร เสียนสลาย. (2547). *ประมวลสาระชุดวิชาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการบริหารการพัฒนา* (หน่วยที่2-3). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- แสร้ ขจรศิลป์, คุณพระ. (2476). *วิชาการครัวและแม่บ้าน*. โรงพิมพ์ศรีหงส์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2556). *มารยาทไทย*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Freud, Sigmund. (1958). *Family Relationships and Delinquent Behavior*. John Wiley & Son, Inc.
- Parsons, T. (1965). *The Structure of social action*. Free Press.
- Erik H. Erikson. (1975, 5 2563). *Erikson’s Psychosocial Theory*. <https://old-book.ru.ac.th>chapter 3 PDF>.